

LETNI NAČRT NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA ZA LETO 2026

Uvod

Knjižnica Makse Samsa je osrednja splošna knjižnica občine Ilirska Bistrica, ki pokriva 480 km² in 64 naselij v 22 krajevnih skupnostih. Občina ima po podatkih SURS (1. 1. 2025) 13.255 prebivalcev s stalnim prebivališčem v občini. Gre za drugo največjo občino v Sloveniji po površini, z zelo razpršeno poselitvijo (okoli 28 prebivalcev na km²). Knjižnica nima krajevnih enot, zato del prebivalcev Brkinov še naprej oskrbuje bibliobus Osrednje knjižnice Srečka Vilharja iz Kopra.

Za izboljšanje dostopnosti gradiva na oddaljenih območjih smo postavili kar 10 premičnih zbirk znotraj občine, ki se nahajajo v Domu starejših občanov, na Mašunu, Sviščakih, Snežniku, v Solnem mlinu v Rečici, na Gimnazija Ilirska Bistrica in v štirih vrtcih (Vrtec Jelšane, Vrtec Pregarje, Vrtec pri OŠ Rudolfa Ukoviča Podgrad in Vrtec pri Osnovni šoli Toneta Tomšiča Knežak) ter premično zbirko v Avtokampu Draga na Hrvaškem.

Poslanstvo, strategija in cilji, ki bodo doseženi z nakupom gradiva

V skladu s svojim poslanstvom in strategijo, ki knjižnico opredeljujeta kot prijazno in domače okolje za uporabnike ter hkrati kot sodobno informacijsko, kulturno, socialno in izobraževalno središče, si prizadevamo graditi kakovostno knjižnično zbirko. Ta naj bi vsem prebivalcem na območju delovanja knjižnice omogočala neomejen dostop do gradiva na različnih nosilcih, do informacij in kulturnih vsebin, ob spoštovanju načel prostega in enakopravnega dostopa.

Pri načrtovanju zbirke dosledno upoštevamo normativne dokumente in strokovna priporočila ter aktivno spremljamo spremembe v lokalnem okolju in potrebe oz. želje naših uporabnikov. Tako oblikujemo zbirko, ki ostaja aktualna, raznolika in usmerjena k zadovoljstvu različnih skupin uporabnikov, obenem pa spodbuja razvoj branja, pismenosti in bralne kulture, podpira formalno in neformalno izobraževanje, raziskovanje ter kakovostno preživljanje prostega časa.

Posebno pozornost namenjamo gradivu za uporabnike s posebnimi potrebami ter domoznanskemu gradivu, s katerim ohranjamo in spodbujamo raziskovanje lokalne kulturne dediščine in zgodovine kraja. Med našimi cilji je tudi zagotavljanje dostopa do zvočnih in elektronskih knjig v slovenskem jeziku.

Letni načrt nakupa gradiva

Tudi v letu 2026 bomo knjižnično zbirko dopolnjevali v skladu z informacijskimi, izobraževalnimi, raziskovalnimi in kulturnimi potrebami okolja ter pri tem sledili ključnim strokovnim dokumentom:

- Zakon o knjižničarstvu (Ur. List RS, št. 87/2001, 96/2002 – ZUJIK in št. 92/2015)
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice 2018–2028 (RS Nacionalni svet za knjižnično dejavnost, 2018)
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (Ur. List RS, št. 29/03 in 162/22)
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Ur. List RS, št. 28/2023)
- Manifest o splošnih knjižnicah (1994)
- Strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic za obdobje 2022–2027 (Združenje splošnih knjižnic, 2022)
- Neposredni poziv za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah v letu 2026

Prizadevamo si oblikovati kakovostno in uravnoteženo knjižnično zbirko, zato pri izbiri gradiva upoštevamo tako splošne kot posebne potrebe lokalnega okolja, njegovo aktualnost, zastopanost različnih vrst gradiva ter pokritost tematskih in predmetnih področij. Pri tem izhajamo tudi iz dejavnosti knjižnice za spodbujanje branja, bralne kulture ter bralne in informacijske pismenosti (podrobneje opisano v Dokumentu nabavne politike). Pri odločitvah o nakupu gradiva smo pozorni na estetsko in literarno vrednost posameznih del, slog pisanja, uveljavljenost in aktualnost avtorjev, tem ali založnikov, pa tudi na fizične in tehnične lastnosti izdaj, kot so način vezave in trajnostna vrednost gradiva.

Nakup v letu 2026 bo zajemal vsebinsko raznoliko gradivo, s katerim bomo pokrili vsa tematska in predmetna področja ter zagotovili gradivo za različne starostne skupine in stopnje zahtevnosti, tako v knjižni kot v neknjižni obliki. Uporabnikom bomo še naprej omogočali dostop do zvočnih in elektronskih knjig v slovenskem jeziku. Poudarek bo namenjen nakupu kakovostnega sodobnega in klasičnega izvirnega slovenskega leposlovja, strokovne literature, humanističnih vsebin, kakovostnih prevodov tujih avtorjev ter publikacij v javnem interesu, ki jih podpirata JAK in ARIS. Zbirko bomo skrbno ohranjali in dopolnjevali tudi z referenčnim in domoznanskim gradivom ter tekočo periodiko.

Sama izvedba načrtovanega nakupa in doseganje priporočenih standardov pa bo odvisna predvsem od višine sredstev, ki jih bo zagotovila ustanoviteljica – Občina Ilirska Bistrica, ter od razpoložljivih sredstev Ministrstva za kulturo.

Stanje in načrtovan obseg nakupa knjižničnega gradiva v letu 2026

Na dan 31. 12. 2024 je knjižnična zbirka obsegala 130.680 enot gradiva, kar predstavlja 9,8 enote na prebivalca občine. Večino zbirke sestavljajo knjige (okoli 91 %), sledijo serijske publikacije in neknjižno gradivo. Knjižnica razpolaga z 8.879 enotami neknjižnega gradiva, kar predstavlja približno 0,6 enote na prebivalca.

Znotraj celotne zbirke prevladuje gradivo za odrasle (približno dve tretjini vseh naslovov), medtem ko mladinski oddelek obsega približno eno tretjino celote. Na domoznanskem oddelku se nahaja manjši, vendar vsebinsko pomembne del knjižnične zbirke. Razmerje med strokovnim in leposlovnim gradivom ostaja uravnoteženo, saj knjižnica pri izboru sistematično skrbi za aktualnost, pestrost in kakovost obeh vrste gradiva.

Strokovna priporočila predvidevajo 250 enot knjižnega gradiva na 1.000 prebivalcev letno. Glede na pričakovana sredstva v letu 2026 načrtujemo nakup 3.049 enot knjižničnega gradiva na fizičnih nosilcih, od tega okoli 2.900 enot knjig, vključno s 100 tekočimi naslovi periodike in 100 enot neknjižnega gradiva.

Zastopanost knjižničnega gradiva različnih vrst, oblik in dostopnosti

Pri načrtovanju nakupa gradiva v letu 2026 bomo izhajali iz Strokovnih priporočil in standardov, ki določajo priporočena razmerja med posameznimi vrstami gradiva. Zato načrtujemo nakup 50 % naslovov strokovnega gradiva in 50 % naslovov leposlovja različnih žanrov. Prav tako bomo sledili priporočilu, da 30 % predstavljajo naslovi otroškega in mladinskega gradiva, preostalih 70 % pa gradivo za odrasle uporabnike.

Z načrtovanim nakupom bomo zagotovili gradivo, ki bo pokrivalo informacijske, izobraževalne, raziskovalne in kulturne potrebe vseh ciljnih skupin knjižnice – predšolskih otrok, osnovnošolcev, srednješolcev, študentov, odraslih uporabnikov in upokoencev.

Pri nakupu strokovnega gradiva bomo skrbeli, da bodo posamezna strokovna in znanstvena področja čim bolj enakomerno zastopana ter prilagojena različnim stopnjam zahtevnosti, skladno s potrebami uporabnikov. Pri nabavi leposlovja bomo namenili pozornost pestrosti literarnih zvrsti in žanrov, pri čemer bo tudi ta zbirka pokrivala različne ravni zahtevnosti ter izpolnjevala osnovne kriterije literarne kakovosti. Pri izboru leposlovja za otroke bomo posebno pozorni tudi na kakovost likovnih prvin.

Velik poudarek bomo še naprej namenjali slovenskim avtorjem. Da zagotovimo uporabnikom dostop do literarne ustvarjalnosti različnih narodov, kultur in jezikov, bo nakup vključeval tudi kakovostna prevedena dela ter izbrano leposlovje v tujih jezikih.

Načrtovan obseg nakupa elektronskih in zvočnih knjig

Knjižnica bo tudi v letu 2026 nadaljevala z dodajanjem elektronskih knjig na platformo COBISS Ela. Obseg dodanih e-knjig bo odvisen od ponudbe založnikov. Uporabnikom je že na voljo več kot 2.900 naslovov e-knjig, strošek pa nastane le ob izposoji.

V letu 2026 načrtujemo nakup približno 100 licenc zvočnih knjig na portalu Audibook, dostopnih preko mobilne aplikacije za različne starostne skupine.

Razvoj branja, bralne kulture in informacijske pismenosti

Pomembna naloga knjižnice je tudi spodbujanje branja, bralne kulture in informacijske pismenosti. Z ustrezno nabavno politiko in različnimi dejavnostmi ustvarjamo pogoje za razvoj bralnih navad že pri predšolskih otrocih (Ure pravljic, Beremo z zajčkom Maksijem, Predšolska bralna značka), z različnimi projekti pa spodbujamo in razvijamo branje ter bralno kulturo pri šolajočih otrocih (Knjižnica na obisku, Rovka Črkolovka, Bralni metulj ...), mladini (Rastem s knjigo) in odraslih uporabnikih (Primorci beremo). Skozi vse leto pripravljamo tudi srečanja z ustvarjalci. Posebno skrb namenjamo osebam v tretjem življenjskem obdobju ter uporabnikom s posebnimi potrebami.

Z nakupom novih in posodobljenih izdaj enciklopedij, leksikonov, slovarjev, različnih priročnikov, gradiva s področja računalniškega opismenjevanja ter s spodbujanjem čim širše uporabe elektronskih virov in e-knjig, ki jih ponuja knjižnica, bomo še naprej podpirali razvoj informacijske pismenosti pri uporabnikih vseh starosti.

Omogočanje dostopnosti knjižničnega gradiva za vse prebivalce

V Knjižnici Makse Samsa si na različne načine prizadevamo zagotavljati enako dostopnost do knjižničnega gradiva in informacij za vse prebivalce na območju delovanja knjižnice. Vsem obiskovalcem in uporabnikom omogočamo brezplačne storitve, ki jih lahko koristijo v prostorih knjižnice, članom pa so na voljo tudi vse osnovne storitve, kot jih opredeljuje Uredba o osnovnih storitvah knjižnic. Članarine ne plačujejo otroci in mladostniki do 18. leta starosti, brezposelne osebe s potrdilom Zavoda za zaposlovanje ter 100-odstotni invalidi. Informacije o knjižničnem gradivu so vsem članom dostopne v vzajemnem bibliografskem katalogu COBISS in na spletni strani knjižnice. Uporabnikom omogočamo tudi medknjižnično izposajo v druge knjižnice, kadar gradiva v naši zbirki ni ali ni na voljo.

S premišljeno in načrtno nabavno politiko ter s skrbjo za aktualnost, ustrezno sestavo, obseg in kakovost knjižnične zbirke si prizadevamo pritegniti čim več novih članov ter ohraniti redne obiskovalce knjižnice.

Za povečanje pogostnosti obiskov in večjo izposajo gradiva načrtujemo, da bo knjižnica zagotavljala:

- 54-urno tedensko odprtost,
- 100 % izpolnjevanje pogojev odprtosti po Uredbi o osnovnih storitvah knjižnic,
- 100 % dostop do vzajemnega kataloga,
- obrat izposoje knjižnične zbirke v višini 1,5,
- delež aktivnih članov najmanj 20 %.

Pripravila: Katarina Škrab

Ilirska Bistrica, november 2025

Direktorica knjižnice:
mag. Damijana Hrabar

